

การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
An Evaluation of Bachelor of Education Program in English,
Faculty of Education, Silpakorn University

Received: 23/02/2021

Revised: 12/04/2021

Accepted: 22/06/2021

มณฑนา พันธุ์ดี (Manthana Pandee)*

สุนีตา โฆษิตชัยวัฒน์ (Suneeta Kositchaivat)**

วชิระ จันทรราช (Vachira Jantarach)**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ หลักสูตรปรับปรุง (พ.ศ. 2555) ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรด้วยการประเมินด้วยรูปแบบซีบี (CIPP Model) และ 2) เพื่อสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล และนำผลไปใช้ในการศึกษาแนวทางการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษ ในด้านต่าง ๆ ในอนาคต โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาปัจจุบัน คณาจารย์ ผู้บริหารคณะศึกษาศาสตร์ นายจ้างหรือผู้ใช้บัณฑิต และครูพี่เลี้ยง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้ 1) ด้านสภาพแวดล้อมพบว่าทั้งนักศึกษาปัจจุบันและคณาจารย์มีความเห็นตรงกันว่าหลักสูตรมีเนื้อหาในรายวิชาเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก แต่ตัวหลักสูตร ยังไม่คำนึงถึงความพร้อมของผู้เรียนและโรงเรียนตามบริบทของประเทศไทยมากเท่าที่ควร 2) ด้านปัจจัยนำเข้าพบว่าความพึงพอใจของนักศึกษาปัจจุบันและคณาจารย์อยู่ในระดับมาก แต่ต้องประกอบย่อยด้านสื่ออุปกรณ์ยังอยู่ในระดับปานกลาง ด้านคณะผู้บริหารให้การสนับสนุนในด้านปัจจัยนำเข้าอย่างเต็มที่ อาทิ สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน อาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก และทุนสำหรับนักศึกษาและคณาจารย์ 3) ด้านกระบวนการพบว่าความพึงพอใจของนักศึกษาและคณาจารย์อยู่ในระดับมาก รวมถึงผลจากการสัมภาษณ์ครูพี่เลี้ยงพบว่าการเรียนการสอนในหลักสูตรนี้มีคุณภาพและเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษามากเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามจากการวิจัยพบว่าเนื้อหาวิชาควรเน้นทักษะการฟังพูดและภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยอาศัยประสบการณ์ตรงของผู้เรียนกับอาจารย์เจ้าของภาษา และควรเน้นการเรียนการสอนในเชิงรุก (Active Learning) ให้มากขึ้น 4) ด้านผลผลิต นายจ้างและผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด และภาวะการมีงานทำของบัณฑิตภายในระยะเวลา 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 100 ด้านครูพี่เลี้ยงมีความเห็นว่า นักศึกษาฝึกสอนมีคุณลักษณะของครูที่ดีและมีคุณภาพ จากภาพรวมของผลการประเมินหลักสูตรพบว่าหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษมีความเหมาะสมและน่าพึงพอใจอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้ เนื่องจากสามารถผลิต

*อาจารย์ ดร.ประจำสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

**ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจำสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บัณฑิตที่มีคุณภาพเพื่อสนองต่อความต้องการของสังคม ด้วยเหตุนี้ หลักสูตรนี้จึงสมควรได้รับการสนับสนุน และส่งเสริมให้คงอยู่และนำไปใช้ต่อไป อย่างไรก็ตามเพื่อให้การนำไปใช้ในอนาคตมีประสิทธิภาพมากขึ้น หลักสูตรควรได้รับการแก้ไขในบางประเด็น เช่น ในแต่ละรายวิชาควรเพิ่มการเรียนรู้ในลักษณะเชิงรุก เพิ่มการพัฒนาทักษะการฟัง พูด การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร และการใช้ภาษาในสถานการณ์จริงกับอาจารย์เจ้าของภาษา รวมถึงควรคำนึงถึงบริบทของการศึกษาไทยให้มากขึ้น

คำสำคัญ: การประเมินหลักสูตร รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้

Abstract

This research aims to 1) evaluate the program of Bachelor of Education in English (2012), Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Silpakorn University, based on CIPP Model and 2) to analyse the findings and employ them as the basis of the development of the program. The sample of the evaluative research included 50 current undergrad students, five instructors, 22 employers, four administrators to the Faculty of Education, and five mentor teachers. Both quantitative and qualitative methods are employed in this research. The instruments, namely questionnaires, the semi-structured interview and focus group, are employed to collect the quantitative and qualitative data. The findings of the study included 1) Context: The content and the courses of the program were relevant to the need of the students. The state of the students and schools in Thai context should be more considered for this program. 2) Input: All of the evaluative items were scored at a high level. Nevertheless, the readiness of educational technology was still at a moderate level. The administrators of the Faculty of Education agreed to support all facilities and grants for students and instructors. 3) Process: The satisfaction of the samples was at the high level. However, listening and speaking skills, as well as, communicative English through the learners' direct experience with English native instructors and Active Learning Approach, needed to be added in some courses of the program. 4) Product: The results from the two groups of samples, the employers and mentor teachers, indicated that the level of their satisfaction was at the highest level. Referring to the findings of the study, it is found that this program is effective and proper to be continuously employed in the future. That is because this program can produce highly efficient graduates to serve the need of the society. However, to make the use of this program more effective, the courses in this program should focus on Active Learning approach. Moreover, the development of English Communicative skills should be increased more in each course. The practice of using

English language under the real situations with native English- speaking instructors should be more promoted. Besides, the use of this program should have a proper accordance with the real context of Thai education.

Keyword : Program evaluation, CIPP Model

บทนำ

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 -2559) ใช้แนวคิดและทิศทางการพัฒนาประเทศสู่ความยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประกอบกับเป้าหมายยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ ตามนโยบายแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 -2559 ได้จัดระบบจัดการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียน รู้จักประมาณตนอย่างมีเหตุผล มีความรอบรู้เท่าทันโลกให้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต เพื่อมุ่งให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน และความอยู่ดีมีสุขของคนไทย โดยยึด “คน” เป็นศูนย์กลางการพัฒนา โดยส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศึกษา พัฒนาความเป็นสากลของการศึกษาเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน และเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์

ในบริบทของภาษาต่างประเทศนั้น ปัจจุบันนี้ภาษาอังกฤษนับว่าเป็นภาษาสากลอันจะทำให้ผู้ที่มีความรู้ในสาขาวิชานี้สามารถเข้าสู่ข้อมูลด้านความบันเทิง ด้านความรู้ทั่วไป หรือด้านเศรษฐกิจได้ทั่วโลก (McKay, 2002 : 4) หลายหน่วยงานต้องการรับผู้ที่มีความสามารถทางภาษาอังกฤษเข้าทำงานเพื่อประโยชน์ทั้งของผู้สมัครและของหน่วยงานต่าง ๆ เอง จะเห็นได้ว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 เป็นต้นมา ประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านอีก 9 ประเทศ ได้เข้าร่วมเป็นประชาคมอาเซียน ทำให้ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่ออาชีพครู อาจารย์สอนภาษาอังกฤษอันเป็นผลมาจากการที่ได้มีการประกาศให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางและภาษาใช้งานของประชาคมอาเซียน (Kirkpatrick, 2010) ดังนั้นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีประสิทธิผล สามารถรองรับความหลากหลายทางด้านสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งการมีทักษะในการสื่อสารติดต่อกับประเทศอื่น ๆ และประเทศเพื่อนบ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงเพื่อการพัฒนาประเทศให้ก้าวสู่ศตวรรษที่ 21 การเล็งเห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษและวางแผนสำหรับการเรียนรู้ในอนาคตย่อมจะทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้เปรียบกว่าในยุคข้อมูลข่าวสารเช่นนี้ สถาบันการศึกษาทุกแห่งซึ่งมีหน้าที่ผลิตบัณฑิตจึงใช้ภาษาอังกฤษเป็นหนึ่งในวิชาพื้นฐานบังคับเพื่อกำหนดคุณสมบัติของผู้จะสามารถสำเร็จการศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีคณะศึกษาศาสตร์ซึ่งมีหน้าที่ผลิตบัณฑิตผู้จะกลายเป็นครูอาจารย์ในอนาคตย่อมขาดไม่ได้ที่จะมีสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษเพื่อตอบสนองความต้องการใช้ภาษาอังกฤษในยุคปัจจุบัน

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรได้เสนอหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อผลิตครูอาจารย์ภาษาอังกฤษในอนาคตเช่นกัน ในหลักสูตรได้กำหนดปรัชญาและวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาของชาติ ปรัชญาของการอุดมศึกษา และมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพ วิชัย วงษ์ใหญ่ (Wongyai 1994:217) ได้กล่าวว่า เมื่อใช้

หลักสูตรไปได้สักระยะหนึ่งจะต้องมีการประเมินเพื่อพิจารณาทบทวนคุณภาพของหลักสูตรนั้น ๆ อันตรงกับเกณฑ์มาตรฐาน หลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548 ตามประกาศของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ทุกหลักสูตรต้องมีการ ประเมินเป็นระยะอย่างน้อยทุก 5 ปีเพื่อพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย มีคุณภาพและมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง (Office of the Higher Education, Ministry of Education, 2005)

บัดนี้หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555) ซึ่งเปิดรับนักศึกษารุ่นแรกเมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2555 และผลิตบัณฑิตในปี 2559 จึงสมควรแก่การประเมินหลักสูตรเป็นครั้งแรก โดยใช้การประเมินด้วยรูปแบบชิปปี้ (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam et al., 1971) เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ทั้งนี้เพื่อ ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาการศึกษาต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์

1) เพื่อประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ หลักสูตรปรับปรุง (พ.ศ. 2555) ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรด้วยการประเมินด้วยรูปแบบชิปปี้ (CIPP Model)

2) เพื่อสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล และนำผลไปใช้ในการศึกษาแนวทางการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ในด้านต่าง ๆ ในอนาคต

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งประเมินในด้านต่างๆ 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านบริบท (Context) ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของหลักสูตร แผนการจัดการศึกษา ความทันสมัยของหลักสูตร และ เนื้อหารายวิชา
2. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วย การคัดเลือกนักศึกษา คุณสมบัติอาจารย์ผู้สอน การส่งเสริมและพัฒนาอาจารย์ผู้สอน สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ และงบประมาณในการผลิตบัณฑิต
3. ด้านกระบวนการ (Process) ประกอบด้วย การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การวัดและการประเมินผล และการฝึกประสบการณ์
4. ด้านผลผลิต (Product) ประกอบด้วย ความพึงพอใจของนายจ้างหรือผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อบัณฑิตใหม่ ภาวะการมีงานทำของบัณฑิตภายในเวลา 1 ปี และคุณภาพของบัณฑิต

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่

1.1 นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษที่กำลังศึกษา ในชั้นปีที่ 3 ปีที่ 4 และปีที่ 5 ประจำปีการศึกษา 2559 จำนวน 50 คน จากประชากรจำนวน 147 คน ได้มาโดยวิธี สุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

1.2 คณาจารย์ประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 5 คน จากประชากรจำนวน 11 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

1.3 นายจ้างหรือผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 22 คน (ส่งแบบสอบถามไปทั้งสิ้น 29 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับมาคิดเป็น ร้อยละ 75.86)

2. กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่

2.1 ผู้บริหารคณะศึกษาศาสตร์ (คณบดี รองคณบดีฝ่ายบริหาร รองคณบดีฝ่ายวิชาการ หัวหน้าภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน) จำนวน 4 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

2.2 บุคลากรที่เกี่ยวข้อง (ครูพี่เลี้ยง) จำนวน 5 คน จากประชากรจำนวน 20 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยมีคุณสมบัติคือมีประสบการณ์การสอนอย่างน้อย 5 ปี และเป็นครูพี่เลี้ยงมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 3 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการทำวิจัยครั้งนี้ มี 3 รูปแบบ ได้แก่

1) แบบสอบถามความพึงพอใจ (Questionnaire) เป็นแบบมาตราประเมินค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert Five Rating Scales) จำนวน 3 ชุด ส่งให้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม โดยชุดที่ 1 และ 2 มีเนื้อหาเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฯ รวมทั้งสิ้น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการ ชุดที่ 1 และ 2 ส่งให้นักศึกษาปัจจุบันและอาจารย์ ประจำหลักสูตร/อาจารย์ผู้สอน สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ ตามลำดับ ส่วนชุดที่ 3 สำหรับนายจ้างหรือผู้ใช้บัณฑิต เนื้อหาเกี่ยวข้องกับ ความพึงพอใจของนายจ้างหรือผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อบัณฑิตศึกษาศาสตร์สาขาวิชาภาษาอังกฤษ

2) แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) จำนวน 1 ชุด สำหรับครูพี่เลี้ยง โดยประเด็นการสัมภาษณ์ แบ่งเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ 2) ความคิดเห็นที่มีต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพ ของบัณฑิต

3) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 1 ชุดสำหรับคณะผู้บริหารคณะศึกษาศาสตร์ โดยมีประเด็นหลักในการสนทนากลุ่ม ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และงบประมาณในการผลิตบัณฑิต

การพัฒนาและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1. แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับ เก็บข้อมูลจากนักศึกษาปัจจุบัน อาจารย์ประจำหลักสูตร/อาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชา และนายจ้างหรือผู้ใช้ บัณฑิต มีขั้นตอนในการพัฒนาและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาทฤษฎี แนวคิด หลักการ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร หลักสูตร และการสร้างแบบสอบถาม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดโครงสร้างของแบบสอบถาม

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ศึกษา และนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับปัญหาที่ต้องการศึกษา

ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence : IOC) ระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ และผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามบางข้อในเรื่องการใช้ภาษาสื่อความหมายและเพิ่มเนื้อหาบางส่วนของข้อคำถาม

ขั้นที่ 4 นำแบบสอบถาม มาแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่ 5 นำแบบสอบถาม มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (-Coefficient)

ขั้นที่ 6 จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

2. แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับเก็บข้อมูลจากครูที่เลี้ยง เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้สำหรับสัมภาษณ์ครูที่เลี้ยง มีขั้นตอนในการพัฒนาและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาค้นคว้าเอกสารหลักสูตร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร หลักสูตร และการสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อกำหนดนิยามตัวแปรและพฤติกรรมบ่งชี้

ขั้นที่ 2 นำพฤติกรรมบ่งชี้ในนิยามตัวแปร มาสร้างเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์และใช้คำถามที่สอดคล้องและครอบคลุมทุกประเด็นที่ต้องการสัมภาษณ์

ขั้นที่ 3 นำประเด็นการสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence : IOC) ทั้งนี้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ พิจารณาจากการตรวจสอบด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา/จุดประสงค์นั้น

ขั้นที่ 4 นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับครูที่เลี้ยงที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่ 5 นำแบบสัมภาษณ์มาจัดพิมพ์เป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ และนำไปสัมภาษณ์

3. การสนทนากลุ่มสำหรับเก็บข้อมูลจากผู้บริหารคณะศึกษาศาสตร์ มีขั้นตอนในการพัฒนาและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาทฤษฎี แนวคิด หลักการ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร และการสนทนากลุ่ม

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ศึกษา เพื่อนำมากำหนดโครงสร้างของเครื่องมือ และขอบเขตของเนื้อหา

ขั้นที่ 3 กำหนดประเด็นการสนทนากลุ่ม ตามขอบเขตของเนื้อหา

ขั้นที่ 4 นำประเด็นสนทนากลุ่มที่คณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence : IOC) ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา

ขั้นที่ 5 จัดพิมพ์เป็นประเด็นสนทนากลุ่มฉบับสมบูรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การประเมินหลักสูตรครั้งนี้ เป็นการวิจัยประเมินผล (Evaluative Research) คณะผู้วิจัยใช้รูปแบบการประเมินแบบยึดการตัดสินใจ (Decision – making approach) CIPP Model ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) เป็นหลัก เนื่องจากเมื่อเปรียบเทียบกับรูปแบบการประเมินหลักสูตรแบบอื่น ๆ แล้วพบว่ารูปแบบการประเมินหลักสูตรแบบ CIPP Model เหมาะสมกับบริบทของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษเป็นอย่างยิ่ง เพราะไม่ต้องยึดความสำเร็จของผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นเกณฑ์ตัดสินใจตามรูปแบบของไทเลอร์ (Tyler) ไม่เน้นเรื่องของการยึดเกณฑ์มาตรฐานเป็นหลักตามรูปแบบของสแตค (Steak) ไม่ต้องใช้หลักการและทฤษฎีทางการศึกษาและทางจิตวิทยา และไม่ให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของผู้วิเคราะห์ ตามรูปแบบของโรว์ (Gow) ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น การประเมินแบบ CIPP Model จึงถูกนำมาใช้ในการประเมินหลักสูตรในครั้งนี้ รวมถึงการประเมินหลักสูตร แบบ CIPP Model นี้สามารถประเมินสภาพข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรในด้านต่าง ๆ อันได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ได้อย่างครอบคลุมมากที่สุด และได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรในด้านต่าง ๆ ครอบคลุมทั้งระบบ รวมไปถึงผลการประเมินยังสามารถนำมาประกอบการตัดสินใจในการพัฒนาหลักสูตรในทุกด้านเมื่อถึงกำหนดการประเมินหลักสูตรในรอบต่อไปได้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย มีดังนี้

ขั้นที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย เมื่อครบรอบระยะเวลาหลักสูตร 5 ปีการศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอนมีการประชุมเพื่อจัดเตรียมแบบเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอทุนสนับสนุนจากคณะศึกษาศาสตร์ โดยความร่วมมือกันของสาขาวิชาต่าง ๆ ในภาควิชา ได้แก่ 1) สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ 2) สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา 3) สาขาวิชาการศึกษาระดับปฐมวัย 4) สาขาวิชาประถมศึกษา และ 5) สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ซึ่งได้รับผิดชอบโครงการวิจัยหลักสูตรที่แต่ละสาขารับผิดชอบ หลังจากนั้น คณะผู้วิจัยศึกษาเอกสาร หนังสือ ตำรา ข้อมูลสารสนเทศ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดระเบียบวิธีวิจัย หรือรูปแบบการประเมินหลักสูตร ต่อมาคณะผู้วิจัยกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างเพื่อการเก็บข้อมูล ขณะเดียวกันได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัยเพื่อนำเสนอต่อคณะเพื่อขอรับการอนุมัติทุนวิจัย

ขั้นที่ 2 การดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยนำเครื่องมือวิจัยทั้งหมดเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้วางแผนไว้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการตอบแบบสอบถามได้ถูกนำมาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ (%) การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากตอบแบบสอบถามในส่วนข้อเสนอแนะ การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม ได้รับการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากนั้นจึงนำผลการวิเคราะห์ทั้งสองด้านมาแปลผลเพื่อสรุป และอภิปรายผลการวิจัย

ขั้นที่ 3 การรายงานผลการวิจัย จากขั้นการเตรียมโครงการวิจัยขั้นที่ 1 และการดำเนินการวิจัยขั้นที่ 2 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้เขียนเป็นรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ อันประกอบไปด้วย บทที่ 1 บทนำ บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล และบทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ เพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ซึ่งดำเนินการกำหนดผู้ทรงคุณวุฒิตรวจผลการวิจัย เมื่อพิจารณาผลการตรวจสอบแล้วคณะกรรมการพิจารณารับรอง ผู้วิจัยจะได้ดำเนินการจัดทำสำเนาผลงานวิจัยเพื่อเผยแพร่ต่อไป

ผลการวิจัย

การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ (หลักสูตรปรับปรุง 2555) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ตามความพึงพอใจของนักศึกษาปัจจุบัน อาจารย์ ประจำหลักสูตร/อาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ นายจ้างหรือผู้ใช้บัณฑิต โดยรวมทั้ง 4 ด้าน มีความพึงพอใจในหลักสูตรในระดับมาก และ ตามความเห็นของครูพี่เลี้ยง มีความพึงพอใจในหลักสูตรนี้ในระดับมากเช่นกัน และ คณะผู้บริหารคณะศึกษาศาสตร์ ยินดีให้การสนับสนุนให้หลักสูตรมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยแยกเป็นผลการวิจัยเชิงปริมาณ และผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามโดยผู้ให้ข้อมูล มี 3 กลุ่ม ได้แก่ นักศึกษาปัจจุบัน อาจารย์ ประจำหลักสูตร/อาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ และนายจ้างหรือผู้ใช้บัณฑิต โดยแยกผลการประเมินเป็นด้านต่างๆ ได้ดังนี้

ผลการประเมินด้านบริบทของหลักสูตร (Context)

ผู้ให้ข้อมูลมี 2 กลุ่ม ได้แก่ นักศึกษาปัจจุบัน และ อาจารย์ ประจำหลักสูตร/อาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ สรุปผลได้ดังนี้ ความพึงพอใจของนักศึกษาด้านบริบทของหลักสูตรซึ่งครอบคลุมประเด็น ดังต่อไปนี้ 1) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 2) แผนการจัดการศึกษา 3) ความทันสมัยของหลักสูตร และ 4) เนื้อหารายวิชา มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.89$, S.D.= 0.74) ในส่วนของอาจารย์มีความพึงใจด้านบริบทของหลักสูตร ในประเด็นเดียวกัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.40$, S.D.= 0.16)

ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input)

ผู้ให้ข้อมูลมี 2 กลุ่ม ได้แก่ นักศึกษาปัจจุบัน และ อาจารย์ ประจำหลักสูตร/อาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ สรุปผลได้ดังนี้ ความพึงพอใจของนักศึกษาด้านปัจจัยนำเข้า ซึ่งครอบคลุม

ประเด็นดังต่อไปนี้ 1) นักศึกษา 2) อาจารย์ 3) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ สิ่งสนับสนุนต่าง ๆ โดยรวมแล้ว ด้านปัจจัยนำเข้า ความพึงพอใจของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.89$, S.D.= 0.27) ในส่วนของความพึงพอใจของอาจารย์ต่อด้านปัจจัยนำเข้าที่มีต่อ 1) การคัดเลือกนักศึกษา 2) การส่งเสริมและพัฒนาอาจารย์ผู้สอน และ 3) สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ เมื่อรวมด้านปัจจัยนำเข้าทั้งหมดแล้ว พบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.72$, S.D.= 0.84)

ผลการประเมินด้านกระบวนการ (Process)

ผู้ให้ข้อมูลมี 2 กลุ่ม ได้แก่ นักศึกษาปัจจุบัน และ อาจารย์ ประจำหลักสูตร/อาจารย์ผู้สอน สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ สรุปผลได้ดังนี้ ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาด้านกระบวนการ ซึ่งได้แก่ 1) การเรียนการสอน 2) กิจกรรมเสริมหลักสูตร และ 3) การวัดและประเมินผล เมื่อรวมด้านกระบวนการแล้ว ความพึงพอใจของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.93$, S.D.= 0.10) ส่วนความพึงพอใจของอาจารย์ด้านกระบวนการ ซึ่งครอบคลุมประเด็นเดียวกัน เมื่อรวมด้านกระบวนการแล้วความพึงพอใจของอาจารย์แล้วอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.26$, S.D.= 0.20)

ผลการประเมินด้านผลผลิต (Product)

ผู้ให้ข้อมูลมี 1 กลุ่ม ได้แก่ นายจ้างหรือผู้ใช้บัณฑิต ผลจากการประเมินด้านผลผลิต ซึ่งครอบคลุมประเด็นดังต่อไปนี้ 1) ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อบัณฑิตใหม่ 2) ภาวะการมีงานทำของบัณฑิตภายในเวลา 1 ปี 3) คุณภาพของบัณฑิต สรุปผลได้ว่า ความพึงพอใจของนายจ้างหรือผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อบัณฑิตคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}=4.85$, S.D.= 0.34)

นอกจากนี้ จากเอกสารรายงานการประเมินตนเองระดับหลักสูตรระดับปริญญาตรี หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 2555) โดยข้อมูลดังกล่าวได้รับความร่วมมือจากคณะศึกษาศาสตร์ พบว่าภาวะการมีงานของบัณฑิตภายในระยะเวลา 1 ปีหลังจากสำเร็จการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 100

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการเก็บข้อมูลจากส่วนท้ายของแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม โดยผู้ให้ข้อมูล มี 5 กลุ่ม ได้แก่ นักศึกษาปัจจุบัน อาจารย์ประจำหลักสูตร/อาจารย์ผู้สอน สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ นายจ้างหรือผู้ใช้บัณฑิต ครูพี่เลี้ยง และคณะผู้บริหารคณะศึกษาศาสตร์ โดยแยกผลการประเมินเป็นด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

ผลการประเมินในด้านบริบท (Context)

ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้ในองค์ประกอบนี้ ได้มาจากกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล 2 กลุ่ม ได้แก่ นักศึกษา ปัจจุบัน และ อาจารย์ประจำหลักสูตร/อาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชาภาษาอังกฤษ นักศึกษาปัจจุบันได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบริบทของหลักสูตรรวมถึงรายวิชาในหลักสูตร โดยสรุป ได้ว่า รายวิชาของหลักสูตรส่วนใหญ่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ในประกอบอาชีพในอนาคต แต่มีบางรายวิชา ไม่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับบริบทของประเทศไทย ควรมีรายวิชาที่นำไปใช้ประกอบอาชีพที่หลากหลายได้มากขึ้น และรายวิชาที่ต้องใช้ภาษาอังกฤษในสถานการณ์จริง เนื้อหารายวิชาควรเกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิควิธีการสอนให้มากขึ้น

รวมถึงรายวิชาที่แนะนำเทคนิควิธีการในการควบคุมชั้นเรียนและพฤติกรรมของผู้เรียนเพื่อนำไปใช้เพื่อรับมือกับปัญหาที่นักศึกษาจะพบเมื่อต้องไปพบกับสภาพความเป็นจริงในชั้นเรียน

ในส่วนของอาจารย์ประจำหลักสูตร/อาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชาภาษาอังกฤษได้ให้ความเห็นในด้านบริบทของหลักสูตร โดยสรุปได้ว่า เนื้อหาในแต่ละรายวิชาส่วนใหญ่ของหลักสูตรมีความเหมาะสมดี แต่ยังคงต้องปรับเปลี่ยนให้ทันสมัยมากยิ่งขึ้น รวมถึงให้ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนโดยการเน้นกิจกรรมที่ต้องลงมือปฏิบัติจริง

ผลการประเมินในด้านปัจจัยนำเข้า (Input)

ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้ในองค์ประกอบนี้ ได้มาจากกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม ได้แก่ นักศึกษา ปัจจุบัน อาจารย์ประจำหลักสูตร/อาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะผู้บริหารคณะศึกษาศาสตร์ นักศึกษาปัจจุบันและอาจารย์ประจำหลักสูตร/อาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชาภาษาอังกฤษ มีความคิดเห็นตรงกันในประเด็นที่ว่าความพร้อมทางด้านอุปกรณ์เทคโนโลยียังไม่เพียงพอ และนักศึกษายังเสริมว่าควรมีอาจารย์ที่เป็นชาวต่างชาติ โดยเฉพาะอาจารย์เจ้าของภาษาเพิ่มขึ้น สำหรับคณะผู้บริหารคณะศึกษาก็ยอมรับว่า ปัจจัยนำเข้า เช่น สื่อวัสดุอุปกรณ์ เครื่องปรับอากาศ คอมพิวเตอร์ ระบบ Wi-Fi รวมถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เท่าที่ผ่านมามีพบว่านักศึกษาและรวมถึงอาจารย์ผู้สอนมักประสบปัญหาเกี่ยวกับสิ่งเหล่านี้ค่อนข้างมาก ทางผู้บริหารได้จัดการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการจัดหาอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยี ที่ทันสมัยเพิ่มมากขึ้นเพื่อให้ตอบสนองความต้องการของคณาจารย์และผู้เรียน พร้อมทั้งจัดหาสถานที่และพื้นที่เอนกประสงค์ให้กับนักศึกษาเพื่อนำมาใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของคณะ รวมถึงเพิ่มห้องให้นักศึกษาสำหรับทำกิจกรรมอีกด้วย ด้านงบประมาณในการผลิตบัณฑิต ทางคณะได้พิจารณาในการจัดหางบประมาณในการจัดการทำการสื่อเรียนการสอนระหว่างที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์สอน นอกเหนือจากการสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำโครงการพัฒนาที่มีให้ประจำอยู่แล้ว อีกทั้งค่าใช้จ่ายในการศึกษาและปฏิบัติงานนอกสถานที่ด้วย ด้านการพัฒนาอาจารย์ ทางคณะได้เพิ่มงบประมาณค่าใช้จ่ายในการพัฒนาตนเองของอาจารย์และผลักดันโดยการสนับสนุนทุนให้อาจารย์ทำวิจัย และผลงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง

ผลการประเมินด้านกระบวนการ (Process)

ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้ในองค์ประกอบนี้ ได้มาจากกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม ได้แก่ นักศึกษาปัจจุบัน อาจารย์ประจำหลักสูตร/อาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชา และ ครูพี่เลี้ยง

นักศึกษาได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับ การจัดการเรียนการสอน สรุปได้ดังนี้ การเรียนการสอนควรเน้นทักษะการฟังและการพูดและการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การสอนควรเพิ่มความเข้มข้นของเนื้อหาวิชาอย่างลึกซึ้ง ควรให้ผู้เรียนมีทั้งความรู้ในเนื้อหาวิชาและการนำไปประยุกต์ใช้

ทางด้านความคิดเห็นของอาจารย์ประจำหลักสูตร/ อาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชา ที่มีต่อองค์ประกอบด้านกระบวนการ สรุปได้ว่า ควรสอดแทรกการเรียนการสอนแบบลงมือปฏิบัติจริง เน้นกิจกรรมแบบ Active learning เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะต่างๆ เช่น ทักษะการคิดแบบมีวิจารณญาณ (Creative Thinking) ทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นต้น

ในส่วนของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครูพี่เลี้ยงของนักศึกษาฝึกสอน จำนวน 5 คน ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และความเหมาะสมของหลักสูตร นั้นพบว่า ครูพี่เลี้ยงทุกท่านมีความเห็นและคำตอบเกี่ยวกับหลักสูตร สรุปได้ดังนี้ หลักสูตรที่มีการจัดการเรียนการสอนที่มีวิชาการฝึกประสบการณ์นั้น มีความครบถ้วนทั้งเนื้อหาด้านทฤษฎีและการปฏิบัติ การที่นักศึกษาสามารถนำความรู้ทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติมาใช้ร่วมกันนั้น ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวนักศึกษาเมื่อต้องนำไปประกอบอาชีพในอนาคต อีกทั้งหลักสูตร ยังเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อการทำงานได้เป็นอย่างดี และมีประโยชน์ต่อตัวนักศึกษาฝึกสอนเองและต่อตัวนักเรียนในโรงเรียนด้วย

ผลการประเมินด้านผลผลิต (Product)

ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้ในองค์ประกอบนี้ ได้มาจากกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล 1 กลุ่ม คือครูพี่เลี้ยง ในด้านคุณภาพของบัณฑิต จากการสัมภาษณ์ครูพี่เลี้ยง จำนวน 5 คน ทุกท่านได้ให้ความเห็น โดยมีประเด็นหลักๆ ว่าบัณฑิตจากคณะศึกษาศาสตร์สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ขณะที่เป็นนักศึกษาฝึกสอนภายใต้การดูแลของครูพี่เลี้ยงทั้ง 5 คนนั้น มีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ มากขึ้น ทั้งความสามารถด้านการจัดการเรียนการสอน การสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความรับผิดชอบในการทำงาน ความมีน้ำใจ ความอดทนในการทำงาน เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากกรอบแนวคิดในการวิจัยประเมินหลักสูตรโดยพิจารณาประเด็นด้านประสิทธิภาพของหลักสูตร โดยใช้รูปแบบ CIPP Model ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) อันประกอบด้วย การประเมินด้านบริบท การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า การประเมินด้านกระบวนการ และการประเมินด้านผลผลิต เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ จากการศึกษาครั้งนี้ คณะผู้วิจัย อภิปรายผลการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรโดยใช้รูปแบบ CIPP ได้ดังนี้

ด้านบริบทของหลักสูตร (Context)

ความพึงพอใจของนักศึกษา ในด้านบริบทของหลักสูตร จาก 4 ประเด็นย่อย ได้แก่ การจัดการศึกษาสอดคล้องกับปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร การวางแผนการศึกษาตลอดหลักสูตร ความทันสมัยของหลักสูตร และ ความเหมาะสมของเนื้อหาในรายวิชาที่เรียนที่สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา ได้ค่าเฉลี่ย 3.89 อยู่ในระดับมาก รวมถึงความพึงพอใจของอาจารย์ในประเด็นเดียวกัน อยู่ในระดับมาก คือ ค่าเฉลี่ย 4.40 นั้นแสดงว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตร การวางแผนจัดการศึกษาตลอดหลักสูตร ความทันสมัยของหลักสูตร และเนื้อหาของรายวิชาในหลักสูตร มีความเหมาะสม ตรงกับความต้องการของนักศึกษา การจัดการศึกษาตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร หลักสูตรและเนื้อหาวิชาในหลักสูตรมีความทันสมัยตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานและสังคม ทั้งนี้เกิดจากกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับผลการวิจัยของชลลิตา แตนนารา (Taengnara,2019) ในการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษ (5 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง 2559) คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรแล้วพบว่าเป็นหลักสูตรที่มี

คุณภาพ เนื่องจาก เนื้อหาของหลักสูตรทันสมัย ครอบคลุมในการจัดประสบการณ์ สอดคล้องกับความต้องการของสังคม และผู้เรียนสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวัน อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพในอนาคต ตรงตามความมุ่งหมายทางการศึกษาของชาติที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ

อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลเพิ่มเติมของนักศึกษาและอาจารย์พบว่า หลักสูตรยังต้องปรับปรุง อย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเพิ่มหรือเสริมวิชาที่เรียนในหลักสูตรที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ เหมาะสมกับบริบทของการศึกษาไทย การเพิ่มวิชาเอกที่สามารถนำไปประกอบอาชีพอื่น ๆ ได้ การเพิ่มรายวิชาเกี่ยวกับการรับมือเกี่ยวกับปัญหาที่จะพบในชั้นเรียน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของนักศึกษา ในแต่ละรายวิชา ควรสนับสนุนการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติจริง การใช้เทคโนโลยีใหม่ๆในการเรียนการสอน และให้นักศึกษา ได้มีประสบการณ์การเรียนการสอนที่เป็นรูปแบบ Active learning เพิ่มมากขึ้น และสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง คือหลักสูตรควรคำนึงถึงคือความสอดคล้องกับบริบทของนักเรียนและโรงเรียนในประเทศไทยด้วยเพราะความไม่พร้อมของผู้เรียนและโรงเรียนที่ไม่สอดคล้องกับหลักสูตรเป็นสาเหตุให้ปัญหากับนักศึกษาผู้นำหลักสูตรไปใช้ เมื่อไปฝึกประสบการณ์สอนและประกอบอาชีพได้

ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)

จากผลความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อปัจจัยนำเข้า ในประเด็นเกี่ยวกับการคัดเลือกนักศึกษา คุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอน และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้พบว่าอยู่ในระดับมาก คือค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.89 และจากความพึงพอใจของอาจารย์ที่มีต่อปัจจัยนำเข้า ในประเด็นเกี่ยวกับการคัดเลือกนักศึกษา การส่งเสริมและพัฒนาอาจารย์ผู้สอน และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ พบว่าอยู่ที่ระดับมากเช่นกัน คือค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.72 ซึ่งสอดคล้องกับวิชัย พรมาลัยรุ่งเรือง (Pornmalairungaeng, 2001:Abstract) เมธิ ดิสวัสดิ์ (Di-Sawat, 2002) และ ยุวลักษณ์ เสงี่ยม (Sengwarn, 2002:Abstract) ที่กล่าวว่า การคัดเลือกผู้เรียนที่มีความพร้อม ผู้เรียนที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสม รวมถึงผู้เรียนที่สนใจสิ่งที่เรียนและประสบการณ์เดิม เป็นปัจจัยในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สิ่งต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้จากบทสรุปการสนทนากลุ่มกับผู้บริหารคณะศึกษาศาสตร์พบว่ามีประเด็นปัญหาเกี่ยวกับความไม่พร้อมของอุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน ดังนั้นเพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศเพื่อกระตุ้นความพร้อมของผู้เรียนและความสนใจในการเรียนรู้ รวมถึงเพื่อให้ตอบสนองกับความต้องการของผู้เรียน ทางคณะผู้บริหารจึงมีการเตรียมด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน การจัดหาสถานที่และพื้นที่ในการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมสำหรับนักศึกษาเพิ่มมากขึ้น การติดตั้งระบบ Wi-Fi และ Internet ทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณ เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน การเพิ่มงบประมาณในการสนับสนุนในการผลิตสื่อและการศึกษานอกสถานที่ให้กับนักศึกษา และการเพิ่มงบประมาณในการพัฒนาอาจารย์ ทั้งนี้เนื่องจากทางคณะศึกษาศาสตร์ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของความสำคัญของอาจารย์ และผู้เรียน จึงได้มีการกำหนดคุณสมบัติที่เหมาะสมและจัดหาสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ เพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยการประเมินหลักสูตรภาษาอังกฤษธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

หลักสูตรปรับปรุงพุทธศักราช 2555 โดย กาญจนา จันทะดวง ชยกร สุตะโคตร และ ศศินันท์ โต๊ะชาลีศรีทิน (Chantaduang, Sutakote & Toochaleesrithin, 2020) ที่กล่าวว่า การจัดการพื้นที่สำหรับนักศึกษาได้พบปะและทำกิจกรรมร่วมกัน การดูแลรักษาสภาพแวดล้อมและการจัดเตรียม ทรัพยากรที่พอเพียง เช่น อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศ ห้องสมุด ตำรา/หนังสือ แหล่งเรียนรู้ ฐานข้อมูล สามารถเอื้อต่อการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ

ถึงกระนั้นจากความเห็นเพิ่มเติมของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาต้องการให้หลักสูตรภาษาอังกฤษมีอาจารย์ชาวต่างประเทศเพิ่ม โดยเฉพาะอาจารย์ที่เป็นเจ้าของภาษา การเรียนการสอนที่เน้นทักษะการฟัง การพูด และการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร และควรเพิ่มเติมเทคโนโลยีที่ส่งเสริมการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ กาญจนา จันทะดวง ชยกร สุตะโคตร และ ศศินันท์ โต๊ะชาลีศรีทิน (Chantaduang, Sutakote & Toochaleesrithin, 2020) ที่กล่าวว่า เพื่อให้หลักสูตรมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ควรเพิ่มการปฏิบัติให้มากขึ้น เพิ่มเติมการฝึกทักษะการฟัง รวมถึงทักษะการพูดและฝึกสนทนาภาษาอังกฤษ เพราะเป็นทักษะที่ต้องต้องเรียนรู้จากสถานการณ์จริงและควรมีจำนวนอาจารย์ชาวต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น ด้วย

ด้านกระบวนการ (Process)

ผลจากการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาในด้านกระบวนการ อันได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และการวัดและการประเมินผล พบว่าอยู่ในระดับมาก คือ 3.93 ส่วนความพึงพอใจของอาจารย์ในด้านกระบวนการที่ครอบคลุมประเด็นเดียวกัน ก็อยู่ในระดับมากเช่นกัน นั่นคืออยู่ที่ค่าเฉลี่ย 4.26 นั่นแสดงว่ากระบวนการจัดการสอนการสอนของหลักสูตรหลักสูตรมีความเหมาะสม ทั้งนี้เป็นเพราะ หลักสูตรมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้นักศึกษาได้ใช้ความรู้ความสามารถทั้งในด้านภาษาอังกฤษทั้งในและนอกห้องเรียน รวมถึงการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีการประเมินผลในรายวิชาที่เป็นแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการอย่างสม่ำเสมอ ในส่วนของอาจารย์ได้มีการนำผลการประเมินที่ได้จากนักศึกษา มาปรับปรุงให้รายวิชาตรงกับความต้องการและระดับความรู้ของนักศึกษาอีกด้วย ด้านการฝึก ประสบการณ์ ครูที่เลี้ยงได้ให้ความคิดเห็นตรงกันว่า การฝึกประสบการณ์ในโรงเรียนนั้นมีประโยชน์ต่อการทำงานในอนาคตของนักศึกษาเป็นอย่างมาก เนื่องจากได้เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เรียนรู้อย่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริงและได้ลงมือปฏิบัติจริง

อย่างไรก็ตาม จากความคิดเห็นเพิ่มเติมของนักศึกษาและอาจารย์พบว่าปัจจัยนำเข้าด้านกระบวนการนอกจากต้องเพิ่มเติมการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกทักษะภาษาเพื่อการสื่อสาร และการเรียนการสอนที่เน้นปฏิบัติจริงเพิ่มมากขึ้นแล้ว ควรเพิ่มการฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) เข้าไปด้วยเพื่อให้ผู้เรียนจบไปเป็นครูที่มีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับ ฐานปณิธิ ธรรมเมธา (Thammetar, 2014) ที่กล่าวว่า การบูรณาการการคิด โดยเฉพาะ Critical Thinking และ Creative Thinking ใน การจัดการเรียนรู้และเน้นการออกแบบการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์ เป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับครูในศตวรรษที่ 21 และอีกประการหนึ่ง อาจารย์ผู้สอนเล็งเห็นว่านักศึกษายัง ไม่ตระหนักถึงทักษะการเรียนรู้แบบนำ ตนเอง (Self-

Directed Learning) อย่างสมบูรณ์ ลักษณะของผู้เรียนจึง เป็นผู้เรียนในเชิงรับ (Passive Learner) มากกว่าเชิงรุก (Active Learning) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรเสริญสุข และคณะ (Prasertsook et. al, 2008: Abstract) ดังนั้นการเรียนการสอนในรูปแบบ Active Learning จึงเป็นสิ่งที่ช่วยในการปรับปรุงผู้เรียน และหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ด้านผลผลิต (Product)

ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตพบว่าผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด บัณฑิตมีภาวะการณ์มีงานทำคิดเป็น ร้อยละ 100 และครูพี่เลี้ยงที่ดูแลบัณฑิตในระหว่างที่เป็นนักศึกษาฝึกสอนมีความเห็นตรงกันว่า นักศึกษาได้พัฒนาความสามารถในการสอน การแก้ปัญหา การคุมชั้นเรียน และการทำงานร่วมกับหมู่คณะได้เป็นอย่างดี มีคุณสมบัติเป็นครูที่ดีในอนาคตได้ แสดงให้เห็นว่า คุณลักษณะของนักศึกษาและรายวิชาต่าง ๆ ที่เรียนในหลักสูตรมีความเหมาะสม สามารถนำประสบการณ์ จากการฝึกประสบการณ์ระหว่างเรียนมาปรับใช้ในการทำงานได้ และได้พัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษที่จำเป็นต่อการนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนศิริ เข้มราช และคณะ (Khemrach et.al, 2015) และ งานวิจัยของ วชิระ จันทรราช (Jantarach, 2011: Abstract) ที่พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตในระดับมาก ทั้งนี้สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ความสามารถ และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ของบัณฑิตซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์การเรียนรู้ในห้องเรียนในระหว่างที่เรียนอยู่นั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการประเมินหลักสูตรไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่าบัณฑิตในสาขาภาษาอังกฤษ หลังจากสำเร็จการศึกษาแล้วสามารถประกอบอาชีพได้ตรงตามสาขาที่เรียนมา เป็นแนวทางให้คณะศึกษาศาสตร์สนับสนุนและส่งเสริมการผลิตบัณฑิตสาขาวิชานี้เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานและสังคมต่อไป
2. รายวิชาของหลักสูตรในแต่ละรายวิชาควรเน้นการลงมือปฏิบัติหรืองานในลักษณะการเรียนเชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นให้ผู้เรียนเป็น Active Learners ให้มากขึ้น
3. รายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรควรเน้นการพัฒนาทักษะการฟัง พูด การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร และการฝึกประสบการณ์การใช้ภาษาอังกฤษในสถานการณ์จริงกับอาจารย์เจ้าของภาษา
4. หลักสูตรควรคำนึงถึงความสอดคล้องกับสภาพบริบท รวมถึงความพร้อมของนักเรียนและของโรงเรียน ดังนั้นหลักสูตรควรปรับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้เข้ากับบริบทของประเทศไทย

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการประเมินหลักสูตร สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ในลักษณะการสังเคราะห์การประเมินหลักสูตรในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้การประเมินหลักสูตรมีความชัดเจนและครอบคลุมยิ่งขึ้น

2. ควรสอบถามความเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ทุกภาคส่วนให้ครอบคลุมในแต่ละประเด็นให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลายมิติยิ่งขึ้น เช่น ความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรที่สามารถให้มุมมองด้านนโยบาย และแนวโน้มของหลักสูตรในอนาคต

Reference

- Chantaduang, K., Chayakorn, S., and Toochaleesrithin, S. (2020) "An Evaluation of Sakon Nakhon Rajabhat University's Bachelor of Business English Curriculum (Revised 2012)". Journal of Graduate School. 17(76): 28-34. (in Thai)
- Di-Sawat, M. (2003). An Evaluation of a Learning Reformation Program for Learners' Quality Improvement: A Case Study of Schools in 5 Provinces in the South of Thailand. Master of Education Thesis Program in Educational Measurement Graduate Studies Thaksin University. (in Thai)
- Jantarach, V. (2011). "A Program Evaluation of the Bachelor of Education Degree in English, Faculty of Education, Silpakorn University". Silpakorn Educational Research Journal. 3(1) 2:64-78. (in Thai)
- Khemrach, R, et al. (2015). The Evaluation of Master of Education Program in Teaching English as a Global Language. Faculty of Education, Burapha University. (in Thai)
- Office of the Higher Education Commission, Ministry of Education. (2005). Indicators and Criteria for Standard Curriculum of the Higher Education 2005 and Guidelines for Administration of Standard Curriculum of the Higher Education 2005. Bangkok: Office of the Higher Education Commission, Ministry of Education. (in Thai)
- Pornmalairungraeng, W. (1992). An Evaluation of Diploma in Furniture Technology of the 1992 Curriculum at Rajamangala Institute of Technology. Master of Education Thesis Program in Educational Measurement, Srinakharinwirot University. (in Thai)
- Prasertsook, N. et al. (2008). Evaluation of Master of Arts Program in Community Psychology, Faculty of Education, Silpakorn University, Faculty of Education, Silpakorn University. (in Thai)
- Sengwarn, Y. (2002). The Evaluation of the High Certificate Vocational Education Curriculum in Computer of Community Colleges in Physical Education Colleges. Master of Education Thesis in Curriculum and Supervision, Graduate Studies, Silpakorn University. (in Thai)
- Taengnara, C. (2020). "The Assessment of B.E. 2559 Revised Curriculum Designed for 5year Bachelor's Degree of Education in English Program Organized by the Faculty of Education, Kamphaengphet Rajabhat University". Phikun Journal. 17 (1): 35-52. (in Thai)

-
- Thammetar, T. (2014). E-learning: From theory to practice. Bangkok: Thai Cyber University Project, the Commission on Higher Education. (in Thai)
- Wongyai, W. (1994). Curriculum Development and Teaching-Practical Process. Bangkok: Suweriyasarn. (in Thai)
- Kirkpatrick, A. (2010). English as a lingua Franca in ASEAN: A multilingual model. Hong Kong: Hong Kong University Press.
- McKay, S. L. (2002). Teaching English as an international language: rethinking goals and approaches. Oxford: Oxford University Press.
- Stufflebeam, D. L. et al. (1971). Education Evaluation and Decision Making. Itasca, Illinois: Peacock Publisher.